

Bifolium

Nieuws over handschriften en oude drukken
ISSN: 0920-9360

Redactie: p/a Afdeling Mediaevistiek, Rijksuniversiteit Groningen, Postbus 716, 9700 AS Groningen NL

36

OKTOBER 2000

TER INLEIDING

Dit najaar en winter zijn er ook weer enkele activiteiten ter herdenking van Gutenberg en van keizer Karel V. Daarnaast zijn er enkele andere, soms groots opgezette, thematisch ingerichte exposities, waar wisselend meer of minder aandacht voor 'boekige' aspecten gevraagd wordt.

In zekere zin wordt met de échte eeuwende ook een tijdvak afgesloten voor de boekwetenschappen der middeleeuwen. Met het emeritaat van de eminente paleograaf en codicoloog Peter Gumbert verdwijnt december 2000 de laatste full-time leerstoel op het vakgebied in de Nederlanden.

TENTOONSTELLINGEN

AMSTERDAM Nieuwe Kerk: De weg naar de hemel. Reliekverering in de Middeleeuwen. 16 december 2000 – 22 april 2001. Met publ. (Henk van Os). Combinatietentoonstelling met Utrecht MCC, in Amsterdam staan vooral de relikhouders, in Utrecht juist de verering centraal.

LOS ANGELES The Getty Center: The Art of Giving in the Middle Ages. 21 november 2000 – 4 februari 2001. Thematische expositie op basis van eigen handschriften.

LOS ANGELES The Getty Center: Illuminated Liturgical Manuscripts. 20 februari – 6 mei 2001. Toont eigen handschriften.

BRUSSEL Koninklijke Bibliotheek van België: Brussel en het boek: zeven eeuwen bibliofilie. 6 oktober – 18 november 2000. Organisatie: 'Société royale des bibliophiles et iconophiles de Belgique'. Met publ.

GENT Universiteitsbibliotheek: Artes in context. 15 december 2000. Cf. bij CONFERENTIES.

GRONINGEN Groninger Museum: Hemel en Hel – Het Noorden in de Middeleeuwen. 14 april – 2 september 2001. Toont o.m. boekproductie en geletterdheid van Friesland, Groningen en Ostfriesland (D). Met publicatie en velerlei nevenactiviteiten (waaronder concerten).

DEN HAAG Koninklijke Bibliotheek: Dame aan zet; vrouwen en schaken door de eeuwen heen. Tot en met 17 november 2000. Met publicatie (Dfl. 35).

DEN HAAG Koninklijke Bibliotheek: Tijd gebonden. Almanakken en kalenders in de Koninklijke Bibliotheek. 4 december 2000 – 23 februari 2001. Memoreert aan de hand van materiaal uit zeven eeuwen de échte eeuw- en millenniumovergang. Met publicatie.

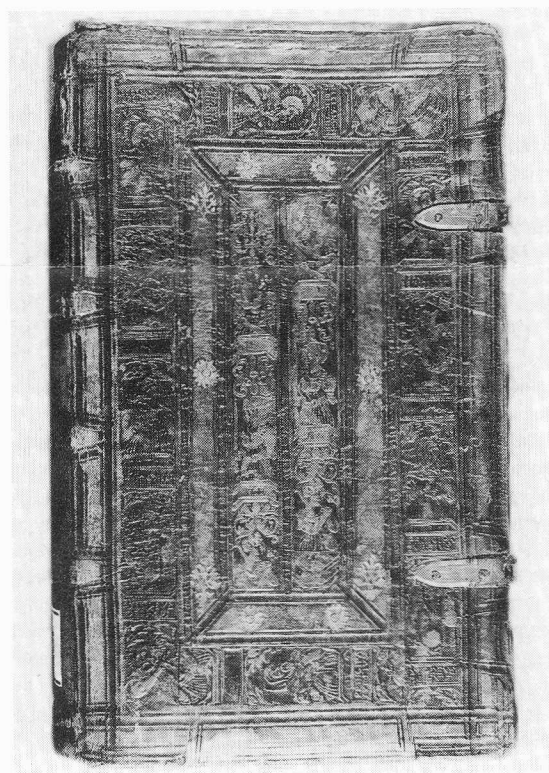
DEN HAAG Museum Meermanno Westreenianum: Luilekkerland. Dromen van Cocagne. 23 maart – 24 juni 2001. Toont o.m. een vijftigtal handschriften en oude drukken. Met publicatie.

JEVER Schloßmuseum: Maria von Jever, 1500 – 1575. Das Fräulein und die Renaissance. Herrschaft und Kultur in einer friesischen Residenz des 16. Jahrhunderts. 4 september – 31 december 2000. Toont o. m. de bibliotheek van de humanist en jurist Remmert van Seediek (ca 1500 – 1557). Met publicatie (zie SANDER).

LEUVEN Museum VanderKelen-Mertens: Wereldwijs. Wetenschappers rond keizer Karel. 23 september – 3 december 2000. Met 'tentoonstellingsboek' (Davidsfonds, BEF 850, nadien 980) en wetenschappelijke catalogus (zie PADMOS).

MAASTRICHT Spaans Gouvernement: Karel V en de 'Blijde Inkomst der renaissance'. 18 november 2000 – 11 februari 2001 (NB wo-zo!). Met publ. In kader van project 'Maastricht 1500', waarbinnen ook andere manifestaties voorzien zijn (o.m. tentoonstelling Jan van Steffenswert).

PARIS Musée Condé: Enluminures Italiennes. Chefs-d'oeuvre du Musée Condé. 26 september 2000 – 1 januari 2001. Met catalogus.

Boekband uit de bibliotheek van Remmert van Seediek, met rolstempels van Stempelsnijder NP. Om Jean Calvin, Defensio orthodoxae fidei. Genève, 1554. (Jever, Mariengymnasium, A I 200/1). Te zien in JEVER en bij SANDER.

ROTTERDAM Kunsthall: Jezus in de Gouden eeuw. 9 september 2000 – 7 januari 2001. Meer dan honderd schilderijen uit de 16e-17e eeuw maar ook prenten en bijbels en alle 49 etsen van Rembrandt over het leven van Christus. Met catalogus. Info: www.kunsthall.nl

TURNHOUT Kasteel: Cartografie in de tijd van Karel V. 1 december 2000 – januari 2001. Met catalogus.

UTRECHT Museum Catharijneconvent: De Weg naar de Hemel. Zie AMSTERDAM.

CITTÀ DEL VATICANO Biblioteca Apostolica Vaticana: I vangeli dei popoli. Tot december 2000. Met publicatie.

NIEUWE EN AANGEKONDIGDE
LITERATUUR

BÖDEKER Hans Erich & Ernst Hinrichs (Hrsg.) *Alphabetisierung und Literalisierung in Deutschland in der frühen Neuzeit (= Wolfenbütteler Studien zur Aufklärung, 26)*. Tübingen: Niemeyer, 1999. vi + 366 pp., ill. ISBN 3 4841 7526 5. DM 158.

BIBLIOTHEKSWISSENSCHAFT in Berlin. Herausgegeben vom Institut für Bibliothekswissenschaft zu Berlin. Wiesbaden: Harrassowitz, 1999. 148 pp., geb. ISBN 3 4470 4210 9. DM 78.

BROWNRIGG Linda & M.M. Smith (Eds.) *Interpreting and Collecting. Fragments of Medieval Books*. Los Altos Hills (Ca): Anderson-Lovelace / Red Gull Press, 2000. xvi + 272 pp., ill., geb. ISBN 0 9626 3726 2. £ 75.

BRUINS Clara *Chiara d'Assisi come altera Maria. Le miniature della vita di santa Chiara nel manoscritto Thennenbach-4 di Karlsruhe (= Iconographia franciscana, 12)*. Roma: Istituto Storico dei Cappuccini, 1999. 51 pp., ill. Geen ISBN, bestellen via fax: (+39) 06 6616 2401, of <http://users.iol.it/ist.cap>

CAREY Francis *The Apocalypse and the shape of things to come*. London, British Museum, 1999. 352 pp., ill., ISBN 0 7141 2620 9. £ 25.

LeCAT Michel L.H.M. *Protestantism crossing the seas. A short-title catalogue of English books printed before 1801 illustrating the spread of Protestant thought and the exchange of ideas between the English-speaking countries and the Netherlands*. Ed. by Willem Heijting & Sandra van Daalen. (= *Bibliotheca Humanistica & Reformatorica*, 59). 't Goy-Houten: Hes & De Graaf, 2000. xxxvi + 291 pp., ill., geb. ISBN 9 0619 4408 2.

CATALOGI duo instructissimae bibliothecae quae est in suprema Frisiorum Curia. Quorum prior est alphabeticus, alter per capita Leovardiae 1776. Facsimile-uitgave van de catalogus 1776 van de bibliotheek van het Hof van Friesland. Met een inleiding van Prof. Mr. R. Feenstra. Leeuwarden: Provinsjale en Buma Bibliotheek fan Fryslân, 1999. 20 + 272 + 98 pp. ISBN 9 0805 1941 3. Dfl. 35.

CIMELIA Sangallensia. *Hundert Kostbarkeiten aus der Stiftsbibliothek St. Gallen*. Beschrieben von Karl Schmuki, Peter Ochsenbein und Cornel Dora. 2. Revidierte und ergänzte Auflage. St. Gallen: Verlag am Klosterhof, 2000. 230 pp., ill., geb. ISBN 3 9066 1650 9. SFR 58 / DM 72.

CLARK Gregory T. *Made in Flanders. The master of the Ghent Privileges and Manuscript Painting in the Southern Netherlands in the time of Philip the Good. (= Ars Nova; Studies in late medieval and renaissance northern painting and illumination, 1)*. Turnhout: Brepols, 2000. 500 pp. + 400 ill., geb. ISBN 2 5035 0878 2. € 136.

COATES Alan *English Medieval Books. The Reading Abbey collections from foundation to dispersal. (= Oxford Historical Monographs)*. Oxford: Clarendon, 1999. xxi + 211 pp., ill., geb. ISBN 0 1982 0756 5. £ 45. (Diss. Oxford, 1991).

COLLINS Nina L. *The library in Alexandria and the Bible in Greek. (= Vetus Testamentum, Supplements, 82)*. Leiden: Brill, 2000. x + 214 pp., geb. ISBN 9 0041 1866 7. Dfl. 125,61 / € 57.

CONOLLY, Margaret John Shirley. *Book production and the noble household in fifteenth-century England*. Aldershot: Ashgate, 1998. 258 pp., ill., geb. ISBN 1 8592 8462 0. £ 47,50.

COPPENS Chris (m.m.v. Ingrid de Pourcq) *10 Maal 10 voor taal. Een keuze uit de aanwinsten Nederlandse Letteren 1982-2000*. Leuven: Universiteitsbibliotheek, 2000. Niet gepagineerd, ill., regs. geniet. BEF 100. Eenvoudige presentatie van 100 stukken, verschenen n.a.v. congres van Internationale Vereniging voor Neerlandistiek.

CORLEY Brigitte *Painting and Patronage in Cologne 1300-1500*. Turnhout: Brepols/Harvey Miller, 2000. ca. 300 pp., ill. ISBN 1 8725 0151 6. £ 68. Behandelt ook (!) boekverluchting.

CRITIEN Fra' John Edward, Maroma Camillieri & Joseph Schirò; Introduction Michel Wittrock. *Fine Bookbindings from the National Library of Malta and the Magistral Palace library and archives, Sovereign Military Order of Malta, Rome*. Valetta: Demajo, 1999. x + 165 pp., ill., bibl. ISBN 9 9932 0016 6.

ENGELS M.H.H. *De bibliotheek van het Hof van Friesland vooral in de tijd van raadsheer-president Johannes Saeckma. Met een uitgave van de catalogus 1634*. Leeuwarden: [PB], 1999. 72 pp., ill., regs.. Geen

ISBN, Dfl. 10, te bestellen via drs M.H.H. Engels, PBF, Postbus 464, NL-8901 BG Leeuwarden. Zeer instructieve brochure over collectie die groten-deels in PB berust. (cf. ook CATALOGI).

FABIAN Claudia. (ed.) *Personal Names of the Middle Ages / Nomina scriptorum medii aevi (PMA). Names of 13,000 Persons according to the "Regeln für die Alphabetische Katalogisierung (RAK)"*. 2nd Edition. München: Saur, 2000. xxiii + 696 pp. ISBN 3 5981 1400 1. € 134,12.

FEDERICI Carlo & Paola F Munafò (eds.) *International Conference on conservation and restoration of archival and library materials, Erice 22nd - 29th April 1996*. Palermo: Palombo, 1999. 2 delen, xx + (451) 993 pp., ill., geb. Lit 200.000.

GAMPER Rudolf & Romain Jurot (Eds.) *Catalogue des manuscrits médiévaux conservés à Porrentruy et dans le canton du Jura*. Dietikon-Zürich: Graf, 2000. 160 pp., ill., regs. ISBN 3 8595 1210 2. SFR 98. Bevat ook enige handschriften uit de Nederlanden.

HUBERT Marie-Clotilde, Emmanuel Poulle & Marc H. Smith (eds.) *Le statut du Scribe au Moyen Age. Actes du XIIe colloque scientifique du Comité international de paléographie latine (Cluny, 17-20 Juillet 1998)*. (= *Matériaux pour l'Histoire*, 2). Paris: École des Chartes, 2000. 388 pp., ill. ISBN 2 9007 9135 9. FF 280.

KÜHNE U. *Engelhus-Studien. Zur Göttinger Schulliteratur in der ersten Hälfte des 15. Jahrhunderts*. Freiburg (CH): Universitätsverlag, 1999 (= *Scrinium Friburgense*, 12). 195 pp., ill. DM 78.

LOWDEN John *The Making of the Bibles Moraliseses. I: The Manuscripts; II: The Book of Ruth*. Pennsylvania: UP, 2000. 352 + 320 pp., ill., geb. ISBN 0 2710 1909 3 (dl. 1), 0 2710 1919 3 (dl. 2). \$ 85 per deel; \$ 160 voor beide delen. Zeer diepgaande codicologische studie over productie en gebruik, alsook aan de hand van één boek van de Bijbel analyse van de relatie tussen bijbelse kennis en 'biblical art'.

o'MEARA Carra Ferguson *Monarchy and Consent: The Coronation Book of Charles V of France*. British Library, MS Cotton Tiberius B. VIII. Turnhout: Brepols/Harvey Miller, 2000. ca. 350 pp., ill. ISBN 1 8725 0110 9. £ 68.

MEDICA Massimo (ed.) *'Haec sunt statuta'. Le corporazioni medievali nelle miniature Bolognesi*. Modena: Panini, 1999. 211 pp., ill. ISBN 8 8811 8502 4. Lit. 60.000. (Congres in Rocca di Vignola, 1999).

MOSTERT Marco (Ed.) *Organizing the written word: scripts, manuscripts and texts. Proceedings of the first Utrecht Symposium on Medieval Literacy, Utrecht 5-7 June 1997 (= Utrecht studies in medieval literacy, 2)*. Turnhout: Brepols: 2000. Ca. 384 pp, ill., geb. ISBN 2 5035 0765 4 € 65.

Boekrol, bevattende de wereldgeschiedenis, gevolgd door overzicht van genealogie en geschiedenis van Koningen van Engeland tot 1461. Engeland, 1461. (Kopenhagen, Det Kongelige Bibliotek, Ny Kgl. S. 1858 2°).

PETERSEN.

MÜLLER Klaus Das Kettenbuch. Landau/Pfalz: Müller, 1999. 84 pp., ills. ISBN 3 9334 2323 6. DM 24. Anders dan de titel doet vermoeden over vele pogingen om boekbezit tegen diefstal te beschermen.

MUZERELLE Denis (ed.) Manuscrits datés des bibliothèques de France, 1: Cambrai. Paris: CNRS, 2000. xxvi + 332 pp., ills. ISBN 2 2710 5687 x. Met dit deel begint een nieuwe reeks van het project van de Manuscrits Datés voor Frankrijk, waarin gedurende de jaren 1959-1984 in totaal 7 delen verschenen (telkens in twee boekdelen; de serie was niet volledig). De eerste reeks zal aangeduid blijven als 'CMD-F'; de nieuwe reeks wordt 'CMD-F2', dit deel is 'CMD-F2 1'.

NASH Susie Between France and Flanders. Manuscript illumination in Amiens [in the fifteenth century]. London: BL, 1999. 421 pp., ills, geb. ISBN 0 9123 0485 1.

NEDDERMEYER Uwe Von der Handschrift zum gedruckten Buch. Schriftlichkeit und Leseinteresse im Mittelalter und frühen Neuzeit. Quantitative und Qualitative Aspekte. (= Buchwissenschaftlichen Beiträge aus dem Deutschen Bucharchiv München, 61). Wiesbaden, Harrassowitz, 1998. 2 delen, XXII + 556 & XIV + 972 pp., ills, geb. ISBN 3 4470 4068 8. DM 198. (Habil.-Schrift Keulen, 1996).

PADMOS Tineke & Geert Vanpaemel (eds.) De geleerde wereld van Keizer Karel. Catalogus tentoonstelling Wereldwijd. Wetenschappers rond keizer Karel. (= Symbolae Facultatis Litterarum Lovaniensis, Series B, 19). Leuven: Universitaire Pers, 2000. ISBN 9 0586 7071 6. Begeleidt tentoonstelling in LEUVEN.

PAPIERGESCHICHTE als Hilfswissenschaft. 23. Kongress der Internationalen Arbeitsgemeinschaft der Papierhistoriker, Leipzig. (= IPH-Kongressbuch, 11, 1996). Marburg: IPH, 2000. 212 pp., ills., geen ISBN. Voordrachten van congres 1996. Los (€ 40) te bestellen bij secr. IPH, Ludwig Ritterpusch, Wehrdaer Strasse 135, D-35041 Marburg/Lahn, tel./fax: (+49) 6421. 81758.

PEGG Michael A. A catalogue of German Reformation. Pamphlets (1516-1550) in libraries of Belgium and The Netherlands. A-J. (= Bibliotheca Bibliographica Aureliana, 173). Baden-Baden: Koerner, 1999. XXVII + 286 pp. ISBN 3 8732 0173 9. DM 200.

PETERSEN Erik (Ed.) Living words & luminous pictures. Medieval book culture in Denmark. I: Catalogue, II: Essays. Copenhagen: Det Kongelige Bibliotek / Moesgård Museum: 1999. 116 + 182 pp., ills. (geheel in kleur) ISBN resp. 8 7702 3394 2 en 8 7702 3396 9. DK 95 per deel. Verscheen ook in Deens (Levende ord & lysende billeder; in deel Essays staan twee bijdragen die niet in Engels vertaald werden). Zeer rijke bundels, tevens mooie presentatie collecties KB.

PICKWOD Nicholas Bucheinbände in der Bibliotheca Augusta. (= Wolfenbütteler Beiträge. Aus den Schätzen der Herzog August Bibliothek, 12). Wolfenbüttel: Herzog August Bibliothek, 1999. 67 pp., ills. in kleur, geb. Geen ISBN, DM 20. Afbeeldingen wisselend van kwaliteit; 'Jahresgabe' voor 2000 voor de Vrienden van de HAB (NB in boekje gedrukt: 1999!)

RADEMAKERS SS.CC. C.S.M. Leven en werk van Gerardus Joannes Vossius (1577-1649). Hilversum: Verloren, 1999. 380 pp., ills., pbk. ISBN 9 0655 0058 8. Dfl. 60,60; € 27,50.

ROUSE Richard & Mary Manuscripts and their Makers. Commercial Book Producers in Medieval Paris 1200 - 1500. Turnhout: Brepols/ Harvey Miller, 2000. 2 delen, 800 pp., ills., reg, geb ISBN 1 8725 0141 9. £ 140. Lang verwachte zeer interessante studie over het boekenbedrijf in het laat-middeleeuwse Parijs.

RÜCK Peter (ed.) Methoden der Schriftbeschreibung. Stuttgart: Thorbecke, 1999. 490 pp., ills., geb. ISBN 3 7995 4204 3. DM 174.

SCHÄFER Irmhild Buchherstellung im frühen Mittelalter. Die Einbandtechnik in Freising. (= Wolfenbütteler Mittelalter-Studien, 14). Wiesbaden: Harrassowitz, 1999. 484 pp., ills., geb. ISBN 3 4470 4231 1. DM 158.

SANDER Antje (Hrsg.) Maria von Jever, 1500 - 1575. Das Fräulein und die Renaissance. Herrschaft und Kultur in einer friesischen Residenz des 16. Jahrhunderts. (= Kataloge und kleine Schriften des Schlossmuseums Jever, 23). Oldenburg: Isensee, 2000. 304 pp., ills (deels kleur). ISBN 3 8959 8711 5. DM 35. Zeer rijke bundel, biedt o.m. een catalogus van de bibliotheek van Remmert van Seediek.

SCHNEIDER Karin Paläographie und Handschriftenkunde für Germanisten. Eine Einführung. (= Sammlung kurzer Grammatiken germani-

scher Dialekte, B: Ergänzungsreihe, 8). Tübingen: Niemeyer, 1999. x + 237 pp., ills. ISBN 3 4846 4009 x, DM 44 (ing.), ISBN 3 4846 4007 3, DM 78 (geb.).

SCHULER Stefan Vitruv im Mittelalter. Die Rezeption von 'De Architectura' von der Antike bis in die Frühe Neuzeit (= Pictura et Poesis, 12). Köln: Böhlau, 1999. ISBN 3 4120 9998 8. DM 158.

SOETERMEER Frank Livres et juristes au Moyen Age. (= Bibliotheca eruditorum, 26). Goldbach: Keip, 1999. 390 pp., ills. ISBN 3 8051 0781 1 DM 138. Bevat 14 artikelen.

STAUB Johannes & Kurt Hans Staub Die mittelalterlichen Handschriften der Nicholas-Matz-Bibliothek (Kirchenbibliothek) in Michelstadt. (= Rathaus und Museumreihe, 19). Michelstadt: Stadt Michelstadt, 1999. 186 pp., ills. ISBN 3 945 8331 5.

WILLIAMS John (ed.) Imaging the Early Medieval Bible. (Penn State series in the History of the Book). Pennsylvania: UP, 1999. 227 + 12 pp., ill.. ISBN 0 2710 1768 6.

CONGRESSEN EN LEZINGEN

PALIMPSESTEN

5 en 6 november 2000 zal te Hamburg een 'Forum Digitale Palimpsest-forschung' plaatsvinden. Nadere informatie Prof.dr Dietrich Harlfinger, Universität Hamburg, Institut für Griechische und Lateinische Philologie, Von-Melle-Park 6, VIII, D-20146 Hamburg, fax (+49) 40 42838 4764, e-mail: fh9a003@uni-hamburg.de.

OVERGANG SCHRIFT NAAR DRUK

Op 24 en 25 november 2000 wordt te Amsterdam een (besloten) workshop gehouden door de projectgroep 'Boekproductie, opdrachtgevers en publiek' van het samenwerkingsproject tussen de Onderzoeksschool Mediëvistiek en de Vlaamse universiteiten van Antwerpen, Gent en Leuven. Info. Prof.dr Herman Pleij, UvA, Opleiding Nederlands, Spuistraat 134, NL-1012 VB Amsterdam, fax: (+31) 20 525 4429, email: herman.pleij@hum.uva.nl

INCUNABULA AND THEIR READERS

In de 'School of Advanced Study', Senate House, University of London zal 1-2 december 2000 gesproken worden over het laat-middeleeuwse boek. Nadere informatie bij dr Kristian Jensen, Early Printed Collections, British Library, 96 Euston Road, GB-London NW1 2DB, e-mail: kristian.jensen@bl.uk

TEKST EN BEELD

Het derde 'Utrecht symposium on medieval literacy' is gepland op 7-9 december 2000: "Reading images and texts: medieval images and texts as forms of communication". Info I. van Renswoude, UCMS, Kromme Nieuwe Gracht 66, NL-3512 HL Utrecht, tel/fax (+31) 30 2537858, ucms@let.uu.nl

ARTES IN CONTEXT

Vrijdag 15 december 2000 zal in de Universiteit Gent (B) een symposium gehouden worden over de handschriftelijke omgeving van Middelnederlandse artes-teksten. Belangstellenden zijn welkom, maar er is beperkt plaats, dus aanmelden is geboden. Informatie: Dr Erwin Huizenga, e.huizenga@let.leidenuniv.nl Parallel aan het evenement is ook een - zeer kort lopende - tentoonstelling van ca 30 handschriften uit de verzamelingen van de UB Gent.

DIGITALE TOEGANGEN TOT BOEKHISTORISCHE BRONNEN

Op 31 mei en 1 juni 2001 zal in de KB Den Haag een internationale conferentie plaatsvinden over 'Digital Access to Book Historical Archives', georganiseerd door de Werkgroep Boekwetenschap te Leiden en de KB. Beoogd wordt een gedachtenwisseling tussen gebruikers (boekhistorici), archiefbewaarders en de techniek die tussen hen kan bemiddelen. Nadere info op het web: www.let.leidenuniv.nl/wgbw/access.html of bij dr A.H. van der Weel (a.h.van.der.weel@let.leidenuniv.nl).

CODICOLOGENDAGEN 2002

De volgende Groninger Codicologendagen zijn gepland voor 14-16 maart 2002 (twee weken vóór Pasen). Het thema zal zijn 'Boek en Onderwijs in de Middeleeuwen / Books & Teaching / Buch und Unterricht'. Nadere inlichtingen prof. dr Jos.M.M. Hermans (adres als redactie Bifolium).

NIEUW TIJDSCHRIFT: QUINIO

Als opvolger van het 'Bolletino' van het 'Istituto centrale per la Patologia del libro' te Rome verschijnt vanaf 1999 QUINIO, Journal on the history and conservation of the book. Het is een van weinige periodieken waar geleerde onderzoeken en aspecten van restauratie aan bod komen. We wensen het een goede toekomst. Info en intekeningen C. Federici, fax: (+39) 06 481 4968, e-mail: patlib@tin.it

CIPL / APICES

Tijdens het congres te Weingarten werd voor elk gezelschap een nieuw bestuur gekozen (2000-2005) en werd ook plaats en thematiek voor de komende congressen vastgesteld: 2003 te Barcelona en 2005 te Wenen. Nadere gegevens via de homepage van CIPL en/of APICES: <http://irht.cnrs-orleans.fr/cipl/apices.htm> Voor Nederlandse leden van Apices: voortaan kan de jaarlijkse bijdrage gegireerd worden naar een Nederlandse girorekening (17 66 920 t.n.v. Jos.M.M. Hermans, Groningen).

MEERMANNOWESTREENIANUM

Er is nieuws uit het Museum Meermannowestreenianum / Museum van het Boek in Den Haag. Hoofd- en bijgebouwen worden thans, zoals bekend, verbouwd (cf. Bif. 35). Voorts zal vanaf 1/1/2001 het tweede lid van de naam weer verdwijnen. In maart 2001 zal de expositieruimte opengesteld worden; de leeszaal blijft gesloten tot november van dat jaar. Nadere informatie tel.: (+31) 70 346 2700 (drs L.F. Pruijn).

BOEKBANDSTEMPELS

Een van de grootste bestanden aan wrijfsels van gothische boekbandstempels is die van Paul Schwenke, thans bewaard in de Staatsbibliothek zu Berlin - Preussischer Kulturbesitz. De collectie werd bewerkt door Ilse Schunke, later door Konrad von Rabenau en verscheen in twee delen: 'Die Schwenke-Sammlung gotischer Stempel- und Einbanddurchreibungen, nach Motiven geordnet und nach Werkstätten' (afbeeldingen 1979, tekst 1996; cf. Bif. 30).

Omdat er nogal wat onvolkomenheden kleven aan de uitgave, verschijnen aanvullingen en corrigenda in het tijdschrift 'Einbandforschung', het 'Informationsblatt des Arbeitskreises für die Erfassung und Erschließung Historischer Bucheinbände (AEB)' (cf. Bif.33). Thans is ook op internet een (onofficiële) index verschenen, dankzij de zorgen van M. Laird (Ursus Rare Books) en Paul Needham (Princeton): <http://www.cith.org/schwenke.html>

WATERMERKEN OP HET INTERNET

Sedert 27 september 2000 is onder www.kb.nl/wilc ('Watermarks in Incunabula printed in the Low Countries') een bestand van ca 2700 papiermerken uit ruim 100 (voornamelijk gedateerde) in de Nederlanden gedrukte incunabelen toegankelijk. Het biedt niet alleen voor de incunabilist een praktisch en betrouwbaar hulpmiddel.

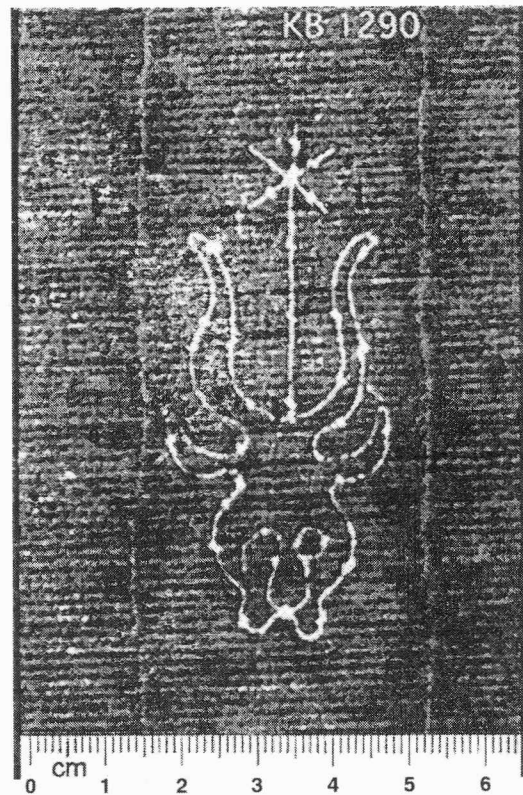
BIFOLIUM is een informatieblad over activiteiten rond handschriften en oude drukken. Het bevat zoveel mogelijk gegevens over tentoonstellingen, catalogi, conferenties, workshops, bijeenkomsten van codicologen en bibliografen. Bij beschikbare ruimte kan een kort verzoek om informatie worden opgenomen. Bifolium verschijnt tweemaal per jaar, in april en oktober.

Een abonnement kost momenteel tien gulden per vier nummers (twee jaargangen), over te maken naar girorekening 33 50 785 (Postbank Arnhem-NL) Voor instellingen met gecompliceerde administratieve eisen is tien gulden per jaar verschuldigd. Na opgave van naam en adres bij de redactie ontvangt men een rekening of acceptgirokaart.

Mededeling voor onze abonnees in het buitenland: Omdat de kosten voor buitenlands betalingsverkeer buitensporig hoog uitvallen, vragen wij U bij voorkeur Uw betaling zo te regelen, dat de transferkosten voor Uw rekening komen, bijvoorbeeld door gebruik te maken van een Eurocheque of internationale postwissel (in laatstgenoemd geval: ten name van Bifolium, Opleiding Mediaevistiek RU Groningen, Postbus 716, NL-9700 AS Groningen). Dank U.

Message for our Foreign subscribers: As the charges for collecting your subscription are very high, we would like to ask you to mention on your cheque that the costs of transfer are yours. If you want to pay by an International PO-money order, would you please do so in the name of Bifolium, Department of Medieval Studies, PO Box 716, 9700 AS Groningen - The Netherlands. To keep things simple: please do not send cheques other than Euro-cheques, please (collecting costs are often more than the sum involved). Thank you.

Redactie: Jos.M.M. Hermans [+31] 50 3636114, fax: 3637263, jhermans@let.rug.nl en W.C.M. Wüstefeld [+31]30 2313835, fax: 2317896, cathconv@wxs.nl.

Papiermerk met Ossenkop, voorbeeld van een afbeelding uit het digitale bestand bereikbaar op het internet.

PERSONALIA

UB UTRECHT

In de UB Utrecht is de conservator handschriften, drs Koert van der Horst, voor de helft van zijn aanstelling vervroegd uitgetreden. Als zijn rechterhand werd per 1 november 2000 benoemd drs Klaas van der Hoek.

UNIVERSITEIT LEIDEN

Per 1 januari 2001 zal Prof.dr J.P. (Peter) Gumbert met emeritaat gaan. Zijn afscheidscollege is gepland op 15 december 2000, te 16.15 uur, en wel in het Groot Auditorium. Voor vreemdelingen in die stad: in de buurt is vast geen parkeerplaats te vinden.